

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง : พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชพิษภัยพืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
ประจำเดือนเมษายน ๒๕๖๖

เจตมูลเพลิงขาว

ชื่อวงศ์ : PLUMBAGINACEAE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Plumbago zeylanica* L.

ชื่ออื่นๆ : ปิดปิวขาว, ตอชวา, ตั้งชูฮ้วย, Ceylon leadwort, Wild plumbago

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุก สูงถึง 1 เมตร กิ่งก้านมักทอดยาว ลำต้นตั้งตรง กิ่งเอนลู่ลง หรือพาดพันบนต้นไม้อื่น ลำต้นสีเขียวเข้ม แตกกิ่งก้านสาขามาก กิ่งอ่อนเป็นร่องและเป็นเหลี่ยม ผิวเรียบ ใบเดี่ยว กว้าง 3-5 เซนติเมตร ยาว 8-11 เซนติเมตร ออกสลับ รูปกลมรี รูปไข่แกมขอบขนานหรือรูปขอบขนาน ขอบใบเป็นคลื่น ปลายใบแหลม ตอนปลายเป็นติ่ง โคนใบรูปสามเหลี่ยม ใบบาง แผ่นใบบาง สีเขียวอ่อน ดอกออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ช่อดอกแบบช่อกระจุกจะเจียงลด ดอกจำนวนมาก แกนกลางและก้านช่อดอกมีต่อมไร้ท่อ (เจตมูลเพลิงแดงไม่มี) ก้านมียางเหนียว กลีบดอกสีขาว โคนกลีบดอกเป็นหลอดเล็กๆยาว 1.5-2.5 เซนติเมตร ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกรูปไข่กลับหรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ยาวประมาณ 0.7 ซม. ปลายแหลมหรือเป็นติ่ง เกสรตัวผู้สีม่วงน้ำเงิน

ยาวประมาณ 0.2 ซม. รังไข่รูปรี เป็น 5 เหลี่ยม ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เป็นหลอดเล็กๆยาว 0.6-1.2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียวมีต่อมน้ำยางเหนียวติดมือ ช่อดอกยาวได้ประมาณ 15 ซม. ก้านช่อดอกยาว 1.5-2 ซม. ใบประดับรูปไข่ ยาว 0.4-0.8 ซม. ใบประดับย่อยรูปแถบ ยาวประมาณ 0.2 ซม. มีต่อมหนาแน่น ผลแบบแคปซูลแห้ง รูปขอบขนาน ยาว กลม มีสีเขียวมีขนเหนียวรอบตัว แตกได้เป็น 5 ปาก มีร่องตามยาว

ลักษณะนิเวศวิทยา

พบตามป่าดงดิบ ป่าดิบแล้ง และป่าโปร่งทั่วไป

องค์ประกอบทางเคมี

ราก มีสารกลุ่มควิโนน เช่น plumbagin, chloroplumbagin

การใช้ประโยชน์

เป็นยาสมุนไพร ใบ แก้กลมและเสมหะ ช่วยย่อยอาหาร ขับผายลม ใช้ใบตำพอกแก้ฟกช้ำ

ผิบบวม แก้ไข้มาลาเรีย แก้ปวดเมื่อย กระดูหัก ปวดบวม ดอก มีรสร้อน แก้โรครตา แก้หนาวเย็น ดั้น ขับประจำเดือน ราก ขับลมในกระเพาะอาหารและลำไส้ ช่วยย่อย ทำให้เจริญอาหาร ขับโลหิตที่เป็นพิษ แก้ริดสีดวง บำรุงโลหิต แก้ปวดท้อง ท้องเสีย บำรุงธาตุ ผงรากปิดพอกฝี ทาแก้กลากเกลื้อน และแก้ปวดข้อ และมีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรีย และเชื้อรา ข้อควรระวังในการใช้ สารสกัดรากมีฤทธิ์บีบมดลูกทำให้หนูแท้ง ในหญิงมีครรภ์ห้ามรับประทาน เพราะจะทำให้แท้งได้

ที่มาของข้อมูล

ฐานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี https://www.pharmacy.mahidol.ac.th/siri/index.php?page=search_detail&medicinal_id=515

ฐานข้อมูลละโวทยานสมุนไพร โรงพยาบาลอานันทมหิดล <http://www.phargarden.com/main.php?action=view-page&pid=37>

กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. 2563. พืชป่าสมุนไพร. บริษัท ประชาชน จำกัด. กรุงเทพฯ

